

AKSENT

ET MAGASIN FRA IOGT I NORGE - NR 2 - 2018 //

MUSIKK SOM TERAPI

A-men fra Haugesund

FOLK VIL HA ALKOHOLFRI PARK

Ny undersøkelse fra IOGT

ØKT CANNABIS-BRUK

Ung i Oslo undersøkelsen

9 771890 255009

LEDEREN //

FOLK VIL IKKE HA PILS I PARKEN!

De Solberg-ledede regjeringene har i begge plattformene slått fast at de vil "videreføre hovedlinjene i dagens alkoholpolitikk", samtidig som de gradvis gjør endringer som undergraver den ansvarlige alkoholpolitikken vi har tradisjon for i Norge. Økte taxfreakvoter, gårdsutsalg av alkohol og uthuling av reklameforbudet er noen av forslagene som har fått flertall de siste årene. I tillegg har Høyre programfestet sterkøl i butikk og pils i park.

UTFORDRER ALKOHOLNORMEN

Dette er ikke noe folk flest ønsker seg. En Opinionsundersøkelse gjennomført for IOGT i april i år viser at 62 prosent ønsker å beholde forbudet mot å drikke på offentlig plass. Stranda, parken, gatene og plassene våre skal være alkoholfrie. Halvparten av de spurte mener også at forbudet må håndheves bedre. I IOGT er vi opptatt av å utfordre normen om at alkohol alltid hører med som en del av festen, kosen eller sommeren. Selv om de fleste oppfører seg når de drikker, har drikkemønsteret vårt store utfordringer som særlig rammer barn og unge.

SKAPER UTRYGGHET

Undersøkelsen vår viser at 1 av 4 unge under 39 år har opplevd ubehagelige situasjoner knyttet til alkoholbruk på offentlig sted. 90 000 barn under 18 år har en forelder som har misbrukt alkohol i løpet av siste året. Vi har et felles ansvar for å legge til rette for at alle som opplever utryggheit hjemme skal skjermes fra voksnes alkoholbruk i det offentlige rom. Alle parker, strender og andre offentlige områder skal være trygge for barn og unge. Dagens alkoholpolitikk er god forebygging. Mange lar være å drikke eller begrenser egen alkoholbruk fordi det ikke er lov å drikke på offentlig plass. En restriktiv og ansvarlig alkoholpolitikk har stor oppslutning i befolkningen, noe denne undersøkelsen tydelig viser. Nordmenn har en lang tradisjon for å akseptere begrensninger av hensyn til andre som sliter. Det skal vi være stolte av, og det er viktig å beholde.

Hanne Cecilie Widnes
Generalsekretær IOGT

IOGT-FRIVILLIGE MØTES

120 frivillige og ansatte fra hele bredden av IOGTs arbeid møttes i begynnelsen av Juni på Åsane for å få inspirasjon, faglig påfyll og å bli kjent på tvers av virksomhetene.

IOGT har fått til noe helt nytt og inviterte alle frivillige og medlemmer. IOGT jobber på mange felt, men det er ikke så ofte frivillige og ansatte fra alle aktivitetene får mulighet til å møtes. I år gjorde vi den årlige konferansen. På programmet

sto både politiske foredrag, fotokurs og faglige innspill fra blant annet professor i sosiologi Willy Pedersen. Men det ble også fine kulturinnslag, både fra eksterne og interne krefter, som A-men fra Haugesund.

AKSENT
Medlemsblad for IOGT i Norge
Torggt. 1, 0181 Oslo // Telefon: 23 21 45 80 // E-post: iogt@iogt.no

UTGITT AV: Akademisk fagforlag, Haugesund // ANSVARLIG REDAKTØR: Hanne Cecilie Widnes // ANNONSESALG: Kåre Nesheim, tlf 952 74 241 // REDAKSJON: IOGTs sentralkontor // GRAFISK PRODUKSJON: Poppcorn design - poppcorn.no // TRYKK: Haugesund Bok & Offset - hbo.no // OPPLAG: ca 3000 stk // FORSIDEBILDE: HELENE A FORMO

ISSN 1890-2553

Hanne Ringdal presenterer et av gruppearbeidene under det politiske verkstedet. //

Underholdningen på kvelden tok blant andre Rupert Derben fra Blefjell seg av. //

Rita Nilsen fra Retretten fortalte om sitt liv og om arbeidet Retretten gjør. //

Storingsrepresentant Kjersti Toppe holdt et av de politiske foredragene på konferansen. Hun snakket om behovet for en ny alkoholstrategisk plan. //

De ansatte ved Sammen-senteret i Bergen. //

Ledere fra aktiviteten Enestående familier på konferansen. //

FOLK VIL HA ALKOHOLFRI PARK

62 prosent av de spurte er helt eller ganske enig i forbudet mot drikking på offentlig plass.

TEKST: JAN TORE EVENSEN

Opinion har gjennomført en undersøkelse for IOGT som viser at forbudet mot drikking på offentlig plass har bred støtte i befolkningen. En av to ønsker også at forbudet håndheves bedre. Det har vært og er et politisk flertall for å beholde forbudet, men både Høyre og Fremskrittspartiet har formuleringer i sine programmer som går i en annen retning. Høyre vil tillate pils i park, mens Fremskrittspartiet vil liberalisere alkoholpolitikken.

I 2017 fremmet Frp forslag i Stortinget om å åpne opp for pils i park. Forslaget ble nedstemt.

FOREBYGGENDE EFFEKT

Undersøkelsen viser også at lovverket har en viktig forebyggende effekt. 63 prosent av befolkningen under 40 år sier de begrenser sin egen alkoholbruk når de er ute fordi det ikke er lov. På spørsmål om hva man trodde ville skje om forbudet ble opphevet oppgav 60 prosent av de spurte at de var bekymret for at det ville bli mer alkoholbruk på

offentlig plass. Kvinner viser en større bekymring enn menn. 64 prosent av kvinnene og 55 prosent av mennene svarer at de er ganske enig eller helt enig i påstanden.

VIKTIG Å OPPRETTHOLDE FORBUDET

IOGT vil med rapporten peke på at det er viktig å opprettholde forbudet. Et eksempel på hvor galt det kan gå er femmila i Holmenkollen i vinter som utviklet seg til å bli en fyllefest både på arenaen, ute i løypene og rundt T-banenettet. Dette er et trist eksempel på at alkoholbruk i og rundt et familiearrangement skapte en uegnet og utrygg arena for barn og ungdom.

Folkehelseinstituttet anslår i en rapport fra 2011 at ca 90 000 barn under 18 år har en forelder som har misbrukt alkohol i løpet av det siste året. Vi har et felles ansvar for å legge til rette for at alle de som opplever utrygghet hjemme skal skjermes for voksnes alkoholbruk i det offentlige rom. Der skal de kunne leke og ferdes trygt.

HØY AKSEPT FOR BERUSELSE

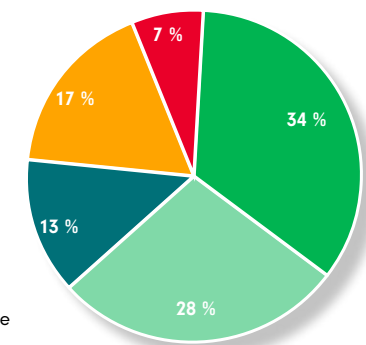
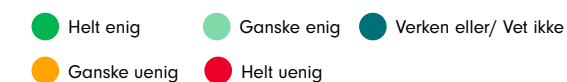
I den norske alkoholkulturen er det høy aksept for beruselse og utagerende atferd knyttet til alkoholbruk. Fra undersøkelser vet vi også at vi har en høy terskel for hva vi opplever som problematisk alkoholinntak. "Et par pils i parken" kan derfor lett gli over i en atferd som mange opplever som ubehagelig. Det utfordrer forestillingen av piknikidyllen om rolig hygge rundt en flaske vin, selv om dette også stemmer for mange av oss. Et lovverk som gir tydelige signaler om at drikking ikke skal skje på offentlig plass, gir myndighetene en mulighet til å gripe inn ved behov og forebygge uro.

Opinion-undersøkelsen viser også at et stort flertall av de spurte mener at kultur- og idrettsarrangement der også barn og unge er publikum bør være alkoholfrie. Til sammen var 77 prosent helt eller ganske enige i dette, og kun 12 prosent oppgav at de er ganske uenige eller helt uenige i dette. **Les hele rapporten på www.iogt.no**

62 % STØTTER DAGENS LOVVERK

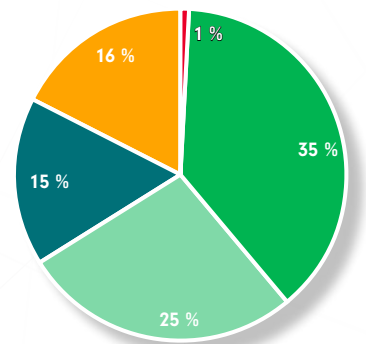
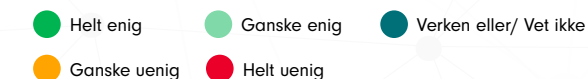
I følge alkoholloven er det forbudt å drikke alkohol på gate, torg, vei, i park eller på annen offentlig plass som ute i skiløypene og på stranda, med mindre det er gitt skjenkebevilling.

Hvor enig eller uenig er du i dette forbudet?

60 % ER BEKYMRET FOR MER ALKOHOLBRUK

PÅSTAND: Jeg er bekymret for at det vil bli mer alkoholbruk på gate, torg, park, strand, ute ved skiløyper eller på annen offentlig plass dersom forbudet mot alkoholbruk oppheves.

GI BARN EN ALKOHOLFRI SOMMER

Vi i IOGT vet at barn trives best med edru voksne. Også i sommerferien. Gjennom vår **Fyll ferien-kampanje** hjelper mange frivillige i sommer til med å minne voksne om å drikke alkoholfritt når de er sammen med barn i ferien.

Sommerferien skal gi et avbrekk fra hverdagen og gode minner for resten av livet. Det gjelder like mye for barn som for voksne. Men sommeren er dessverre en tid der nordmenns alkoholforbruk øker.

DRIKKER MER I FERIE

På ferie, særlig i utlandet, drikker gjennomsnittsnordmannen mer alkohol. I en undersøkelse fra Alkovett organisasjonen Av og Til i 2017 svarte 3 av 10 barn og unge mellom 8 og 19 år at de opplevde at mamma eller pappa drikker mer alkohol på ferie enn det de gjør ellers.

Frivillige: Ansatte på IOGT sitt kontor på stand i Torggata i Oslo på rusfri dag den 8. juni. Frivillige over hele landet er ute på gater og torg for å snakke med folk. Vi deler også ut smaksprøver på gode alkoholfrie drikker og løpesedler. Oversikt over alle stands finner du på iogt.no/fyllferien/kalender

I 2015 svarte 19 % av de voksne at de hadde opplevd andre foreldre beruset sist de var på sommerferie sammen med barn, og 7 % oppga at de selv hadde vært beruset i en annen undersøkelse fra Av og Til.

BARN MERKER ENDRING FØR VOKSNE TROR

Voksne kan se drikkingen som kos og avslapping, men for barna oppleves dette annerledes. Det trenger ikke være fyll for at et barn skal oppleve det som

utrygt å være sammen med voksne med promille. Et par glass er nok til at det skjer små endringer i atferden som barn merker.

- Når voksne drikker alkohol, merker barn ofte endring i oppførselen lenge før de voksne selv opplever seg som beruset. Det fører til at mange barn kjenner på utrygghet. Hvis man samtidig befinner seg i et fremmed land, med et fremmed språk, langt unna hjemmet, vil følelsen av utrygghet bare forsterkes ytterligere, sier kampanjeleder Mari-Marthe Katt-Ugle.

På iogt.no/fyllferien finner du mer informasjon om hvordan du kan engasjere deg. På IOGTs facebookside (facebook.com/IOGTiNorge) og Instagram-konto (instagram.com/iogtnorge) finner du videoer og bilder som du kan dele dersom du vil være med å øke bevisstheten rundt dette å spre budskapet i din vennekrets. #FyllFerien

Frivillige: IOGT i Oppegård stod på stand på Kolbotn torg 20. juni. Frivillige over hele landet er ute på gater og torg for å snakke med folk. Vi deler også ut smaksprøver på gode alkoholfrie drikker og løpesedler. Oversikt over alle stands finner du på iogt.no/fyllferien/kalender

ALARMTELEFONEN FOR BARN OG UNGE:

FRA NORGE: 116 111
FRA UTLANDET: +47 954 11 755

FLERTALLET ØNSKER ENDRING

En undersøkelse gjennomført av Opinion våren 2018, på oppdrag fra IOGT i Norge, viser at hele 56 prosent av den voksne befolkning mener at det drikkes for mye alkohol i sommerferien når barn er tilstede.

- Det er positivt å se at over halve befolkningen er oppmerksom på dette problemet. Vi håper at mange voksne nå vil snakke sammen om at de ikke synes dette er greit, sier kampanjelederen. Det var kun 12 % som var uenige i at

det drikkes for mye med barn til stede i sommerferien.

DE BESTE MINNENE SKAPER VI SAMMEN

IOGT oppfordrer foreldre til å fylle ferien med aktiviteter og opplevelser som er morsomme for alle, og drikke alkoholfritt når man er sammen med barn. Frivillige over hele landet er ute på gater og torg for å snakke med folk. Vi deler også ut smaksprøver på gode alkoholfrie drikker og løpesedler med vinmonopolets anbefalinger av alkoholfri drikke til grillmaten.

DITT VALG BETYR NOE FOR ANDRE

- Normer skapes i møtet mellom mennesker, og vi vet at også stordrikkere påvirkes av holdningene til mennesker rundt seg. Når DU snakker om at du ikke synes det er greit å drikke alkohol når du er sammen med barn på ferie, er du med og forandrer alkoholkulturen slik at flere barn får gode sommerminner sammen med trygge voksne, sier kampanjelederen.

SAMMEN FORANDRER VI ALKOHOLKULTUREN

HVA KAN DU GJØRE OM DU SER BARN PÅ FERIE MED BERUSEDE VOKSNE

- Ta kontakt med barnet og vis at du ser hva som skjer. Ikke snakk nedsettende om foreldrene, men vær vennlig og imøtekommende og vis barnet at du bryr deg. Dersom det er barn du kjenner, kan du spørre hvordan de har det, og kanskje invitere dem med på aktiviteter.

- Forsøk å snakke rolig med foreldrene eller andre voksne i reisefølget. Det kan være best å vente til de er edru. Snakk gjerne med andre voksne først. Kan dere gjøre noe sammen?

- Si fra til personalet på hotellet eller representanter fra reisemyrret.

- Ring alarmtelefonen for barn og unge for lufte tankene dine og få tips og råd. Du kan også gjerne gi barnet nummeret dit.

Det skal være lett å velge alkoholfritt: Når IOGT står på stand deler vi gjerne ut smaksprøver på gode alkoholfrie drikker og løpesedler med informasjon om kampanjen og vinmonopolets anbefalinger av alkoholfri drikke til grillmaten. Du finner flere tips til alkoholfri drikke på iogt.no/alkoholfritt

FRA RUS- TIL FENGSELS- FORSKNING

Hilde Pape er bekymret for fragmenteringa og nedtrappinga av rusfagmiljøene de siste åra – både på formidlersida og forskningssida.

TEKST OG FOTO: SIDSEL SKOTLAND

I slutten av februar forlot Hilde Pape Folkehelseinstituttet (FHI) for ei forskerstilling ved Kriminalomsorgens høyskole og utdanningscenter (Krus) i Lillestrøm.

– Det er spennende å nærme seg et felt, som tross overlapping, er ganske nytt for meg. Fengsel og rusproblemer henger nøye sammen, men i fengslet handler det om tunge illegale stoffer. Det er en type rusproblematikk som er veldig langt fra det jeg har forska på før - som først og fremst har vært ungdom, forebygging og alkohol.

Å DRIKKE MED TENÅRINGEN

De siste åra har hun blant annet forska på unge tenåringer som drikker med foreldra sine, og funnet at det ikke nødvendigvis er så skummelt som mange har trodd. Det å drikke sammen med ungdommen en ytterst sjelden gang har ingen betydning for de unges alkoholbruk ellers. Men forskerne fant at det å ha drukket med foreldra sine mer enn et par ganger det siste året økte risikoen for fyll og høykonsum. Foreldre som tillater dette, ser ut til å være mindre grensesettende og mindre omsorgsfulle enn foreldre ellers. Tidligere har forskerne funnet at disse foreldra også har et ganske høyt alkoholkonsum sjøl.

- Det er altså et spørsmål om hyppighet og hva som kjennetegner foreldre som gjør det ofte, forteller Pape.

VIL BESØKE FENGLER

Men akkurat nå gjør Hilde Pape seg altså kjent ved Krus og med forskninga som foregår der. Leser seg inn i feltet og leiter etter temaer det kunne være fristende å gå i gang med og som det trengs mer forskning på.

HUN SER ALLEREDE FLERE.

- Det er for eksempel mange som får tilbud om å sone hjemme med elektronisk fotlenke som heller velger fengsel? Hvorfor er det sånn? Og så er det mye gjort forskning på promilledømte. Det er masse å gripe fatt i, men først vil jeg ut i fengslene for å lære.

Hun ønsker å besøke fengsler, møte innsatte og ansatte, og få kunnskap og innsikt gjennom direkte kontakt ikke bare gjennom forskningslitteratur.

NEDTUR

Pape er utdanna psykolog. Men forskninga tok henne allerede før hun var ferdig med embedsstudiet. Rusforskerkarriera starta for ca 25 år sia med alkohol og hasj blant ungdom. Det ble til en doktorgrad i 1997. Da var hun

nylig blitt med på lasset til Nova, et nytt institutt som hadde blitt til gjennom sammenslåing av mange institutter, blant andre Ungforsk, der hun hadde en stipendiatstilling. I 2004 begynte hun ved Sirius for å forske enda mer på rus, og i 2016 ble Sirius innlemma i Folkehelseinstituttet. Pape ble med på det lasset også.

Overgangen fra Sirius til FHI var en nedtur. Fra et lite veldrevet institutt med samfunnsvitenskapelig forskning kom de til en gigantisk organisasjon med biomedisinsk fokus, og lang vei mellom ansatte og beslutningstakere.

- Det var mange tapsopplevelser - vi mista mye, forteller hun.

Forskningsfriheten ble mindre, de møtte teknologiske utfordringer som ikke ble løst, uklare ansvarsforhold og begrensede påvirkningsmuligheter. To helt ulike kulturer skulle smeltes sammen.

Sirusmiljøet bles splittet i to avdelinger, som ble plassert fysisk adskilt fra hverandre. Det ramma et i utgangspunktet godt fungerende arbeidsmiljø hardt.

- Men det kan hende akkurat dette blir

bedre framover, for nå er det så mange av oss gamle Sirusforskere som har slutta at de har samla de to avdelingene til én. Det er store nedskjæringer, og de har ikke erstatta rusforskere som har slutta. Det politikerne kaller "avbyråkratisering" og "effektivisering" rammer forskninga, for forskere regnes som byråkrater i det regnestykket - og byråkrater skal det bli færre av.

SAVNA FORSKNINGSFORMIDLING

Hun savna også den offensive, utdretta forskningsformidlinga som de var så gode på ved Sirius.

- Vi arrangerte regelmessige, åpne og gratis ettermiddagsseminarer, og hadde ei nettside som hele tida var oppdatert med nyere forskning - for å nevne noe. Det er ingen tradisjon for noe av dette ved FHI. Forskninga der blir i liten grad gjort kjent. Men det er så viktig at rusforskning når breiere ut - dette er forskning både allmennheten, praksisfeltet og beslutningstakere har bruk for.

For Pape ble mangelen på formidling direkte merkbar ved at hun ikke lenger fikk henvendelser fra pressen og ikke lenger ble bedt om å holde foredrag rundt omkring.

– DETTE FORRINGET YRKESGLEDEN MIN!

Da Aksent snakka med Folkehelsedirektør Camilla Stoltenberg like etter at Sirius var lagt ned (Aksent nr 1/16) lovet hun at rusforskninga skulle styrkes og være synlig. Holdt hun ikke de løftene?

- Hun hadde nok gode hensikter, men hun har politikere over seg - denne "avbyråkratiseringa" og "effektiviseringa" er politisk bestemt. Det skjer dramatiske nedskjæringer som heller ikke hun har kontroll over.

BEKYMRA FOR FRAGMENTERINGA

Hvordan har Pape opplevd utviklinga i rusfeltet fram til nå - ei utvikling hun har vært en del av i 25 år, og som nå har endt med at hun forlater rusforskningsskuta?

Forsker Hilde Pape mener // samfunnsvitenskapelig rusforskning ikke lenger når bredt ut.

- Når det gjelder forskning har det skjedd ei stor endring. Da jeg begynte ved Sirius var den kvantitative profilen dominerende, men etter hvert fikk den kvalitative forskninga mer plass, og det ble et tettere samarbeid mellom kvalitative og kvantitative forskere. Og så er det blitt mye mer søkelys på skader alkoholen forårsaker på andre enn drikkere sjøl - på for eksempel andre individer, på rettsvesenet, helse- og sosialvesenet og samfunnet generelt.

Videre mener hun å se at det både blant beslutningstakere og i praksisfeltet er blitt mer aktpågivenhet når det gjelder hva som virker/ikke virker i forebygging - kanskje som følge av Sirius' forskning og forskningsformidling om temaet.

Ei viktig endring som bekymrer henne, er fragmenteringa og nedtrappinga av rusfagmiljøene de siste åra - både på formidlingssida og forskningssida: Nedlegginga av fagtidsskrifter, omorganiseringa av Helsedirektoratet, nedleggninga av Sirius og omorganiseringa av Folkehelseinstituttet.

- Samfunnsvitenskapelig rusforskning når ikke lenger bredt ut - verken til politikere eller fagmiljøene. Viktige resultater blir bare publisert i internasjonale tidsskrifter som nesten utelukkende blir lest av andre forskere. Det er en sørgelig utvikling, synes Hilde Pape.

DE VOKSNE DRIKKER LIKE MYE SOM FØR

De unges alkoholforbruk har sunket betydelig,
men de voksne drikker ikke nødvendigvis mindre enn før.

Her er det variasjoner mellom ulike land,
viser en helt ny studie fra Helsedirektoratet.

TEKST: SIDSEL SKOTLAND

- Den siste forskningspublikasjonen Hilde Pape skrev ved Folkehelseinstituttet (FHI), tar for seg den gåtefulle globale nedgangen i alkoholforbruket til de yngste ungdommene - det samme fenomenet som Jonas Raninen beskriver i sine forskningsartikler (se Aksent nr 1/18).

FHI-forskerne har sammenstilt 65 studier fra ulike deler av verden som så å si alle viser den samme trenden, men finner ikke belegg for at denne nedgangen resulterer i lavere konsum hos eldre ungdommer eller voksne.

- Trendene har ikke fulgt hverandre - de unge drikker veldig mye mindre enn tidligere, og det har utvikla seg den veien over lengre tid. I totalbefolkninga kan en se bare en bitteliten endring de aller siste par åra.

STOR HELSEEFFEKT

Tvert i mot viser undersøkelser fra Finland og USA at de unge der nærmest tar igjen det forsømte når de blir eldre, forteller hun. De eldre tenåringsene synes å drikke like mye og til og med mer enn denne gruppa drakk tidligere.

- Det er ingen grunn til å forvente "tørre" eldre ungdommer som en effekt av den utviklinga vi ser blant de yngste ungdommene nå. Det er ikke noe som tyder på at det er noen større forskjell i konsumet hos dagens 18-20-åringene enn tidligere. Men det at debuten er utsatt

og at de unge ikke drikker eller drikker veldig lite, har en stor helseeffekt her og nå i og med at kroppene deres i mindre grad tåler alkohol enn utvokste kroppar.

Det synes som om konsumet har gått ned i de aller fleste gruppene av helt unge, men i noen av de 65 studiene finner FHI-forskerne økt alkoholkonsum i enkelte underprivilegerte grupper. Flere studier indikerer også at det ikke har vært noen nedgang blant de som drikker aller mest.

KULTUR OG POLITIKK

Ungdom drikker mindre både i land som har restriktiv alkoholpolitikk og i de landa som har liberalisert alkoholpolitikken de siste 10 åra, og Pape er enig med Raninen i at kultur nå synes som viktigere enn politikk. Men hun påpeker at det kan hende nedgangen hadde vært enda større dersom ikke liberaliseringa hadde økt.

- Dette er påvirkning fra mange ting, men jeg tror alkoholpolitikken fortsatt har virkning. Det vi ser er samspillet mellom ulike føringer i både kultur og politikk. Den veldig store nedgangen i ungdomsdrikkinga i Island for eksempel, synes å være en effekt av restriksjoner og konkrete tiltak tilsammen.

HAR INGEN SVAR

Som Raninen har heller ikke Pape & co noen forklaring på hvorfor nedgangen skjer.

Vi ser mer restriktiv alkoholpolitikk som høyere priser noen steder, men motsatt andre steder, og påvirkning fra ungdom med muslimsk bakgrunn som ikke drikker kunne en tenke at hadde betydning. Andre grunner det er spekulert i er at det å drikke seg stupfull er mindre akseptert i en del miljøer, foreldre har blitt strengere, og barndommen varer lenger. Den digitale revolusjonen og sosiale medier kunne nok også legges i forklaringspotten. Men hun påpeker at fra skjermen blir også ungdom eksponert for mer alkoholreklame enn de har blitt på flere tiår, så det kunne like godt trukket utviklinga den andre veien.

- Vi finner rett og slett ingen dokumentasjon på noe av dette - ingenting av dette gir svaret. Det er noe her vi ikke klarer å finne.

FHI-studien "Adolescents drink less: How, who and why?" ble denne våren publisert i Drug & Alcohol Review - i et spesialnummer som handler om nedgangen i tenåringsdrikking. Et sammendrag på nett kan leses her: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/dar.12695>

Sissel Østrem, leder på Sammen // Bergen, sammen med Frank som jobber frivillig.

SAMMEN // BERGEN

På IOGTs Sammen senter i Bergen jobber flere frivillige som selv har brukererfaring. En del av jobben er å dele av de erfaringene som gjør at brukerne forstår at det går an å bli bedre.

TEKST OG FOTO: HÉLÈNE A. FORMO

Innenfor dørene i det som er IOGTs Sammen senter på Laksevåg i Bergen er det hektisk aktivitet. På kjøkkenet jobber tre personer som er travle med å legge siste hånd på det som skal være dagens varme måltid. På menyen i dag står fisk, friske grønnsaker og nykokte poteter. Sunn og næringsrik mat som

for mange av brukerne kanskje er det eneste varme måltidet på flere dager.

- I snitt er det ca. 30 stykker innom hver dag. Vi holder åpent fem dager i uken, så da sier det seg selv at vi har mer enn nok å gjøre, sier daglig leder Sissel Østrem.

Hun har jobbet her litt over ett år og administrerer en stab av både ansatte og frivillige, i tillegg til voksne brukere i alle aldre med ulike problematikker. De fleste har levd, eller lever med alvorlig rusproblematikk, og på senteret får de tilbud om varm mat, ulike aktiviteter og sosialt fellesskap.

Øyvind, frivillig på senteret. //

- Det sosiale fellesskapet er kanskje noe av det viktigste. Denne type lavterskeltilbud er svært viktig for brukerne og gir også avlastning på andre instanser der det ofte er ventelister. Det betyr at brukerne har et tilbud de kan komme til og bli integrert i et fellesskap. Vi legger vekt på at alle skal føle seg inkludert og like viktige, sier Østrem.

BRUKERERFARING ER VIKTIG

Sammen-senteret har flere frivillige som bidrar inn med hjelp og kunnskap hver eneste dag. Det er et godt spenn i alder, bakgrunn og erfaring. Mens den yngste er 19 år, er den eldste frivillige 91. Østrem mener at det nettopp er noe av det brede spekteret i det frivillige apparatet som er med på å gi senteret et unikt tilbud for brukerne.

- Her har vi et prinsipp om at alle er viktige og kan bidra med hva de kan. Mange har faste oppgaver, som å hjelpe til på kjøkkenet, i hagen eller andre steder hvor det trengs hjelp. Det er alltid noe å drive med her og for brukerne, men også for de frivillige betyr det samfunnsdeltakelse.

Flere av de frivillige har også selv bakgrunn fra rusmiljøet og bidrar inn med sin brukererfaring. En av dem er Frank. Han har en fortid som tung rusmisbruker, men har de siste årene jobbet som erfaringskonsulent.

- Når du lever som rusmisbruker er det viktig å møte mennesker som også selv har erfaring fra miljøet. Det gir håp og er troverdig for å vite at det faktisk nytter å komme deg ut. De fleste du møter er profesjonelle behandlere og det er

selvfølgelig viktig. Men det er også viktig at vi som selv har kjent rusen på kroppen kan dele av våre erfaringer, sier han.

STARTET Å RUSE SEG SOM 29-ÅRING

Selv begynte han å ruse seg i voksen alder.

- Jeg startet ikke før jeg var 29 år, noe som er veldig sent. Bak meg hadde jeg en oppvekst med barnehjem og foreldre og søsken som rusa seg. Jeg hatet alt som hadde med rus å gjøre og hadde aldri selv trodd jeg skulle havne på kjøret.

Første gang han rusa seg var med noen kompisar fra musikkmiljøet.

- Jeg ble hekta umiddelbart. Følte meg på toppen av verden og fikset plutselig alt. Fra første gang jeg forsøkte, økte misbruket sakte, men sikkert. Fra jeg var rundt 35 var jeg virkelig på kjøret, sier han.

Etter hvert begynte han også å sette sprøyter og var for alvor på vei ut i uføre.

Først da kjæresten ble gravid klarte han å motivere seg for å slutte med rusmidler. I dag har han vært nykter i fem år og ønsker å fortsette å jobbe med oppfølging av rusmisbrukere og andre som sliter.

- Det kan godt hende jeg setter meg på skolebenken etterhvert. Men jeg vet at min oppvekst er en utdanning i seg selv. Den erfaringen kommer godt med i dette arbeidet, sier han.

VIKTIG Å BLI MØTT MED RESPEKT OG VERDIGHET

På senteret jobber også Øyvind som frivillig. Han startet å ruse seg da han var tidlig i tenårene, men har nå vært rusfri i halvannet år og får blant annet botrening og tett oppfølging. Dette er hjelp han mener han er helt avgjørende for at han skal klare å holde seg rusfri.

- Det er et skikkelig stykke arbeid som skal til for å bli rusfri og det er lett å sprekke på veien mot mål. Men først og fremst må du ville det selv. Du må ta det i eget tempo og få hjelp underveis. For meg har det vært uvurderlig støtte at det også er noen med brukererfaring i teamet mitt.

Nå har Øyvind jobbet som frivillig på Sammen-senteret noen måneder og kjenner at det er en svært viktig del av hverdagen hans.

- Å jobbe her på Sammen-sentrerte betyr enormt mye. Det å ha noe å stå opp til er viktig. Her blir du møtt med respekt og varme. Som et medlemmenneske. Slikt betyr enormt når du har vært her nederst på samfunnets rangstige.

Han har tro på at han skal klare å holde seg rusfri denne gangen.

- Det gjelder å ta en dag av gangen. Det handler mye om å sette grenser og ikke gå for fort frem. Hver dag uten rus er en seier i seg selv.

BRUKER MUSIKK SOM TERAPI

Mange år med rus har i perioder gjort livene til Eigil og Jostein til et helvete. På **IOGTS T3-SENTER I HAUGESUND** har de blitt møtt med respekt og anerkjennelse. I dag lever gutta en rusfri tilværelse og bruker musikk som terapi.

TEKST OG FOTO: HÉLÈNE A. FORMO

På T3-senteret i Haugesund får folk som sliter med rus et hvileskjær. Her får de mat, varme, mulighet til samvær og en prat med ansatte eller frivillige som jobber der. To av dem som bruker stedet ofte er kompisene Eigil og Jostein. De har vært en del av byens tunge rusmiljø i en årrekke, men har nå funnet en ny mening i musikken.

- Vi har kjent hverandre i mange år fra gata. Nå har vi et ønske om å gi litt tilbake. Det gjør vi ved å reise rundt og ha konserter for andre som har det tøft, sier Eigil.

Selv har han snart vært rusfri ett år og sammen med Jostein har han startet gruppen A-menn. Duo'en reiser rundt og holder og konserter med musikk de har skrevet selv. Flesteparten av tekstene handler om livet de har levd og erfaringene de har gjort seg. Men det handler også om håp og troen på at det finnes et liv utenfor rusen.

- Vi får tilbakemeldinger fra andre som sliter at det hjelper å se oss som har klart å bli rusfri. Selv har jeg vært blant byens tyngste narkomane i årevis, sier Jostein.

MUSIKK HOLDER TANKENE BORTE

Musikken har vært en viktig del av begge guttas liv i en årrekke og også

det som har holdt dem oppe når livet har vist seg fra sin mørke side.

- Jeg har spilt hele livet, det meste er selvlært. Gitaren har vært en terapi når jeg har det tøft. Ikke minst har det gitt andre litt glede underveis, sier Eigil.

Det var mens han sonet en dom at han for alvor startet å skrive musikk. Det har resultert i flere melodier som han både har skrevet tekst og melodi til.

- Jeg kan ikke sette meg ned for å skrive musikk. Det må komme av seg selv. Jeg kan eksempel våkne midt på natta fordi jeg kjenner at jeg har noe som bare må ut. Da setter jeg meg ned og skriver. Å holde på med musikk får bort tankekjøret. Det er mange av sangene mine som har blitt til på den måten, sier han.

STORT BEHOV

Det er Rune Hollekim som er daglig leder ved T3-senteret og han hadde enn 30 år bak seg i politiet før han overtok jobben.

- Jeg tror det er en fordel av meg kjenner miljøet på gata fra før. Mange av dem som går her har jeg fulgt fra de var ganske unge, jeg kjenner til oppvekst og familie, sier Rune.

I snitt er det hver dag 55 brukere som besøker senteret i åpningstiden. Årlig er det rundt 300 av Haugesunds rusmisbrukere som finner veien hit.

- De hender ofte at folk står utenfor før jeg kommer på jobb om morgenen. Hit kommer de for å få mat, varme og sosialt fellesskap. For mange av dem er vi det eneste stedet der de opplever samvær med andre, sier Rune.

Senteret har om lag 10 frivillige som deltar med ulike aktiviteter til brukerne. Hollekim roser deres innsats.

- De gjør et flott stykke arbeid og bidrar svært godt inn med ulike bidrag for brukerne våre. De lytter til dem, snakker med dem og tilbyr ulike aktiviteter. Fellesnevneren for dem som kommer hit er tungt rusmisbruk, ofte i kombinasjon med psykiske problemer. Det viktigste vi tilbyr er mat og et sted de kan være sammen med andre.

HAN STORTRIVES I JOBBEN

- Det gir meg mye som person å jobbe her. Mange ganger har jeg tenkt at dette jo kunne vært meg. Jeg synes det er godt å jobbe her og være med å bidra til at de får glede og omsorg i en ellers veldig tøff hverdag.

Rune Hollekim, leder på Sammen-senteret // (i midten) sammen med A-men, Eigil Karlsen og Jostein Kvinnesland

Sosialsjef i IOGT, Anne Louise Skoland ser på Sammen-senteret sitt kleslager sammen med senterleder, Rune Hollekim.

ALT JEG ØNSKER MEG ER ET A-4 LIV

Vera startet å ruse seg som 12-åring.
Det ble starten på en ungdomstid i et rushelvete.

TEKST: HÉLÈNE A. FORMO

- Uten Møteplassen hadde jeg aldri klart meg så godt som jeg har gjør i dag. Jeg hadde allerede et mangeårig rusproblem da jeg kom hit første gangen. Fra jeg var 12 år hadde jeg testet ut både hasj og sprit. Siden ble det også andre ting, sier hun.

Veras barndom var preget av utrygghet, psykisk vold, flytting og uro. Angsten for hva som skulle skje vokste i takt med en mor som drakk og ruset seg.

- Jeg forsto jo ganske tidlig at hun var alkoholiker, men jeg hadde ingen å snakke med. Det var søsteren min som bare er et par, tre år eldre enn meg som tok rollen som moren min fra vi var en neve store.

Samtidig med at Vera eksperimenterte med hasj og alkohol allerede som 12-åring, begynte hun å skulke skolen og å stikke av hjemmefra. Morens alkoholproblem ble stadig større, og hun utøvde psykisk vold mot datteren. Ting ble stadig mer åpenlyst, men ingen grep fatt i den lille jentungen og søsteren.

- I dag er kanskje akkurat det noe av det jeg sliter mest med; at andre voksne visste at vi ikke hadde det bra hjemme, men ingen grep inn. Hvordan kunne de bare la det skje? Uten å bry seg? Jeg viste jo tidlig alle signaler på at ting ikke var som det skulle, sier Vera.

BODDE I KOFFERT

Til slutt grep barnevernet inn og Vera ble tatt bort fra moren.

- Da var det på mange måter for sent. Jeg hadde allerede begynt å stikke hjemmefra og skulke skolen i flere år. Nå ble det i stedet bare veldig mange år med mye flytting, enda mer skulking og økt rusbruk. I flere år bodde jeg nærmest i en koffert, minnes Vera.

Da hun traff han som skulle bli far til hennes barn var hun allerede en erfaren rusmisbruker. Også han hadde et rusproblem.

- Det var ikke noe godt forhold. Det var mye sjalusi, fysisk og psykisk vold i kombinasjon med rus. Altså ingen bra rammer for et barn å skulle vokse opp, sier Vera.

Det var i løpet av denne tiden fikk hun kontakt med Anne-Therese Buer, daglig leder ved Møteplassen på Karmøy.

- Hun var helt fantastisk. Hun trodde på meg, så meg og viste at hun brydde seg om meg. Hun ga ikke opp. Dukket jeg ikke opp til avtaler vi hadde kom hun hjem til meg. Der ble hun til jeg kom meg på beina. Uten henne hadde jeg nok ikke klart å komme meg ut av dette, sier Vera.

Hun hadde klart å bli rusfri ett år før hun ble gravid, og etter hvert flyttet hun fra samboeren og kuttet all kontakt med miljøet hun vanket i. Med tett oppfølging fra barnevernet, helsevesenet, Møteplassen og andre har hun gradvis tatt kontroll over eget liv.

SKAL GI SØNNEN MIN EN GOD OPPVEKST

I dag er Vera midt i 20-årene. Hun har fått en liten sønn og bruker all sin tid på at hun og sønnen skal få en trygg og forutsigbar tilværelse.

- På mange måter har jeg ikke helt innsett hvor tøft ting har vært. Men nå som jeg har fått ting på avstand og ser tilbake på hvordan oppveksten min var, er det mye vondt å ta innover seg. Jeg skal fortsette å reise meg. Reise meg slik at sønnen min skal få det livet jeg ikke hadde. Han skal få en god oppvekst, jeg skal følge han opp med skole og fritid og på alle mulige måter foreldre skal følge opp sitt barn, sier hun med fast stemme.

Når dagene er røffe, og dem er det noen av, finner hun ofte veien til Møteplassen der Anne-Therese fremdeles jobber sammen med kollega Thomas jobber som ungdomsveileder. Hit kan hun alltid komme, uansett hvilken form hun er i.

- Møteplassen har betydd enormt mye for meg de fem årene jeg har gått her. Fortsatt betyr det veldig mye å vite at jeg kan komme hit. Her kan jeg være meg selv, de ser meg for den jeg er og dømmer meg ikke.

DRØMMER OM ET A-4 LIV

Mange år med alvorlige rus- og psykiske utfordringer har gjort at Vera har store hull i sin skolegang.

- Det er ting jeg jobber med. Drømmen er å få kjøpt min egen leilighet, få meg en utdanning og på sikt en fast jobb slik at jeg kan klare meg selv uten å være avhengig av noen.

Nylig fikk hun beskjed om at hun fra høsten kvalifiserer til et studieprogram som gjør at drømmen om jobb og egen leilighet er et skritt nærmere.

- Hadde du spurt meg for noen år siden om hva jeg skulle gjøre fremover ville jeg svart noe om å bo i et slott, ha mye penger og annet urealistisk tull. Nå er alt jeg drømmer om et vanlig A-4 liv, sier hun.

Vera har en oppriktig bønn til omgivelsene. Hun mener vi lever i et samfunn der vi bryr oss for lite om hverandre og mener at spesielt voksne har et ansvar for å bry seg.

- Ser du at det er noen som sliter, så ta tak i det. Ikke vær redd for å bry deg. Gå inn, gjør ord om til handling. Ikke bare snu ryggen til. På den måten kan man spare mange som står i den situasjonen jeg gjorde som liten. Når jeg ser tilbake på situasjonen jeg var i som 12-åring ville jeg gitt meg selv et råd:

- Vær sterk, lille-Vera, ville jeg sagt, men ikke for sterk.

SpareBank
SR-BANK

ØKT CANNABIS- BRUK I OSLO

Årets Ung i Oslo-rapport peker på flere utfordringer i byen med økt bruk av cannabis blant ungdom, og flere som er involvert i problematferd.

TEKST: JAN TORE EVENSEN

Trenden mot at ungdom i Oslo bruker mindre rusmidler ble brutt i årets versjon av Ung i Oslo. Endringene er ikke entydige, bruken av alkohol holder seg stabilt på et betydelig lavere nivå enn for noen tiår siden. Men andelen som har prøvd cannabis har gått opp - fra 10,4 prosent av ungdommene i 2015 til 14,9 prosent i 2016.

ØKER MEST PÅ VESTKANTEN

Økningen i bruk av cannabis har vært sterkest på vestkanten, mens økningen i andelen som har blitt skadet på grunn av vold, økt mest på østkanten. I bydelene Grorud og Søndre Nordstrand i Oslo øst svarer rundt en tredjedel av ungdommene at de er litt eller svært redd for å bli utsatt for vold i området der de bor.

Økt så er det fortsatt et mindretall som bruker cannabis, og for mange er det snakk om å prøve, mer enn jevnlig bruk. 4 prosent svarer at de har brukt hasj eller marihuana 11 ganger eller mer i løpet av siste året. Bruken er mer utbredt blant gutter enn blant jenter og øker gjennom tenårene. Mot slutten av videregående har nærmere 4 av 10 gutter og litt over 2 av 10 jenter brukt cannabis. Det er også betydelig flere i Oslo enn i resten av landet som har fått tilbud om slike stoffer. Det har også blitt flere gutter som mener at det å røyke hasj gir status i et vennemiljø de er en del av. Mens 11 prosent av guttene mente at det å røyke hasj økte statusen, er det i 2018 16 prosent som mener det samme. Blant jentene er ikke endringene like store.

FOKUSER PÅ AT ALKOHOLBRUKEN HOLDER SEG LAV.

Generalsekretær Hanne Cecilie Widnes i IOGT mener at selv om rapporten peker på utfordringer man må ta tak i, er det viktig å fokusere på at alkoholbruken blant ungdom holder seg lav og at det store flertallet av ungdommer ikke bruker cannabis og heller ikke tillegger det status. - Det er viktig å bidra til å styrke holdningene og statusen i den store majoriteten som ikke er opptatt av å bruke rusmidler. De både overdøves og overkjøres alt for lett av det mer rusliberale mindretallet.

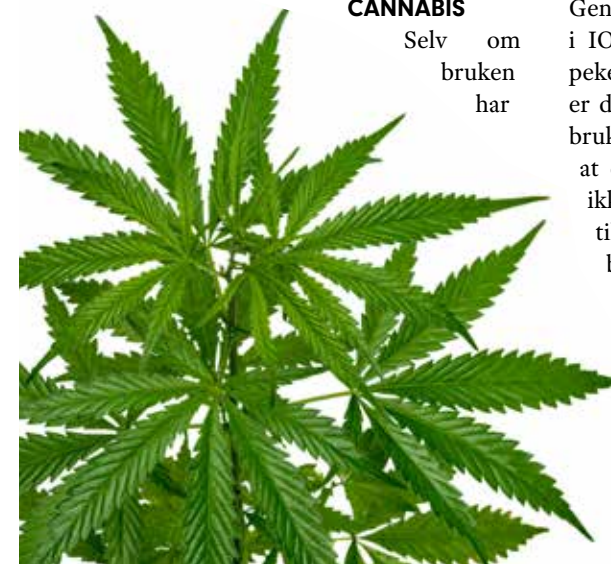
TILBYR GRATIS TREFF

Som et resultat av rapporten og utfordringene med gjengkriminalitet og vold blusset også legaliseringsdebatten opp igjen. Prosjektet vårt Sterk&Klar tilbyr nå skoler i Oslo gratis foreldretreff for å styrke foreldrenes kunnskap om temaet.

- I Sterk&Klar er vi opptatt av hvordan voksne - foreldre, lærer, tanter og onkler, fotballtrenere osv. - kan bidra til å redusere sjansene for at ungdom kjenner et behov for å finne fellesskap i kriminelle miljøer, sier prosjektleder Mirjeta Emimi. - Statlig regulert hasjutsalg er en dårlig løsning. Det vil øke tilgangen på hasj for ungdom.

MINDRETALL BRUKER CANNABIS

Selv om
bruken
har

DYBDAHL
BETONG- & RIVESERVICE AS

tannhelsehuset
haraldsgaten as

HBO

**IOGT
Barnehagen**
BLJØRVIKSGATE 40 0631 HAUGESUND
TLF. 82 72 10 44 MAIL: iogtbarn@barnehage.no
www.iogt.barnehage.no

POPPCORN
DESIGN

UNG I OSLO

25 287 ungdommer på ungdoms- og videregående trinn i Oslo har svart på årets undersøkelse, som er den femte i rekken. Siste undersøkelse ble holdt i 2015. Undersøkelsene gjennomføres av NOVA (Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring) i samarbeid med Oslo kommune. Svarprosenten på ungdomstrinnet er 83 prosent og på videregående 65 prosent.

SOMMERDRINKER

Det finnes en alkoholfri drink for enhver anledning, og ihvertfall nå i de varme sommermånedene. **IOGT International har utviklet en egen drinkbok** med originale oppskrifter. Her er noen av disse som dere kan prøve ut i sommer.

VICTORY

Samme hva som skal feires. En liten seier i hverdagen eller gjennomført din første maraton. Da er tidspunktet "Victory". Den vil hjelpe deg til å bli i øyeblikket.

Appelsin	1
Agurk	1/3
Ingefær	1 spiseskje
Mynte	3 blader
Kullsyret vann	1 l

Skjær en appelsin og en agurk i tynne skiver. Riv en spiseskje ingefær, legg til appelsin og agurk-skivene og noen mynteblader til en mugge med kullsyret vann. Og tilslutt – dekor.

BONFIRE

Leirbål. Du vil ha denne når været er friskt og gnistene flyr fra bålet.

Eplejuice	100 ml
Eple	½
Banan	1
Jordbær	1 kopp
Agave (valgfri)	1 spiseskje
Chili	1 del

Bland alle ingrediensene inntil smooth. Om du vil forsøke noe nytt bland i litt chili (hvormye avhenger av deg)

MINGLE

Mingling. Small talk. Høflighetsfraser. Møt nye venner, eller hold deg til de du kjenner. Med drinken "Mingle" i hånden føler du deg mer komfortabel.

Kirsebærjuice	10 ml
Lime	1
Agave sirup	1 spiseskje
Soda vann	30 ml
Lime kile	1
Kirsebær/bringebær	10

Bland kirsebærjuice, lime og agave sirup. Rør rundt og fyll et glass med is. Fyll med kirsebær og topp det med soda vann. Serveres med strå, dekorer med bringebær eller med lime.

ASANE

Asane gir deg fred og ro. Den ekstra ordinære miksen av banan, algen blå spirulina og blåbær skaper underverker.

Frosne bananer	2
Mandelmelk	1 kopp
Frosne blåbær	½ kopp
Blå spirulina	1 spiseskje
Agave	1 spiseskje

Bland alle ingrediensene inntil smooth. Ta den tiden du trenger.

VACAY

Det er ferie. Du trenger å slappe av, sammen eller med venner eller ektefelle. Fra nå av er den viktigste avgjørelsen du trenger å gjøre hvorvidt du vil gå en tur eller sitte hjemme med boken du har ventet på å få lest.

Vannmelonbiter	4 kopper
Lemonade	1 kopp
Frisk limejuice	¼ kopp
Friske mynteblader	2
Is	

Putt vannmelon i en blander og miks den med knust is. Legg til Sitronlime soda og lime juice i blenderen. Dryss på frisk mynte og hell det i et glass. Dekorér med frisk mynte og en bit vannmelon.

Medlemmer i IOGT Polen // prøver ut årets sommerdriker.

IOGT SETTER SPOR INTERNASJONALT

Når medlemsorganisasjonene i **IOGT International** møtes i **Sigtuna i Sverige** i august kan de se tilbake på fire begivenhetsrike år etter sist kongress i Thailand.

TEKST: JAN TORE EVENSEN

Ungdommer fra Sri Lanka som jobber i IOGT-organisasjonen ADIC Sri Lanka.

På kongressen kan de også ønske velkommen 38 nye organisasjoner, de fleste fra Afrika og Asia.

Styrets melding til kongressen viser at organisasjonen setter spor etter seg. Å være globale talspersoner for en effektiv alkoholpolitikk, er hva IOGT International styre trekker frem som den prioriterte oppgaven i perioden som har gått. Samtidig har man forsøkt å trekke med medlemsorganisasjonene i kampanjer som Inspire Freedom, Drink revolution og Hvit jul.

SAMARBEIDER MED WHO

For å bygge det politiske arbeidet opp til dagens nivå har det vært viktig å fremstå som en troverdig partner til nasjonale myndigheter og FN-organ. Det har derfor blitt brukt mye tid å komme inn i de rette foraene og bygge relasjoner til folk i FN og WHO-systemet. IOGT International har blitt en organisasjon som blir lyttet til. Blant annet har de

arrangert 16 seminarer i tilknytning til internasjonale kommisjonsmøter i perioden med temaer som alkohol og kvinners rettigheter, forebygging og fremming av helse, cannabis-legalisering og på hvilken måte alkoholbruk står som et hinder for mange av FN sine bærekraftsmål.

Av viktige fremganger i perioden trekker styret frem bl.a

- Møte med Verdens Helseorganisasjon (WHO) sin nye generalsekretær Dr. Tedros Ahanom Ghebreyesus.
- Blitt anerkjent som offisiell partner til WHO. Kristina Sperkova, president i IOGT- sitter også som medlem i arbeidsgruppen til helseorganisasjonen som arbeider med ikke-smittsomme sykdommer, og har deltatt på flere forummøter i perioden.
- IOGT International er en av stifterne og en nøkkelpartner til SAFER – et nytt WHO-ledet initiativ for en trygg-

ere verden fri fra skadevirkningene av alkohol.

- IOGT har deltatt på flere møter i FN-systemet i perioden, som forum for bærekraftmålene, det første WHO-møtet om nasjonale programmer for å forebygge ikke-smittsomme sykdommer og FNs generalforsamlings sesjon om narkotika – UNGASS i 2016.

GJØR ALKOHOLPOLITIKK TIL ET PRIORITERT OMRÅDE

IOGT har i løpet av perioden også utviklet gode arbeidsrelasjoner til flere lands delegasjoner i Geneve, Wien og New York hvor de viktigste FN-organene ligger. Det beste eksempelet på det var møtet i Geneve i mars i år hvor de samlet representanter fra alle WHO-regionene bortsett fra en og vedtok å danne en uformell gruppe av "friends of alcoholpolicy" for bedre å arbeide for å gjøre alkoholpolitikken til et sterkere prioritert område.

Fremover blir det en viktig oppgave å få frem flere talspersoner fra medlemsorganisasjonene og bruke den ekspertisen som ligger her.

ALKOHOL – ET HINDER FOR BÆREKRAFTSMÅLENE

Å jobbe med FNs bærekraftsmål og de hindre alkoholbruk representerer for disse har vært en annen prioritert oppgave i perioden. Under sloganet "Alcohol - an obstacle to development" arbeider man nært med FNs utviklingsprogram-UNDP. En analyse av Agenda 2030 som IOGT har gjennomført viser at 13 av de 17 målene blir negativt påvirket av alkoholbruk. IOGT har blitt medlemmer i Global Partnership to End Violence Against Children, og kommer i neste periode til å lansere en kampanje for å fremme og beskytte alle barns rett til en alkoholfri barndom. Gjennom kampanjen Inspire Freedom har man satt fokuset på vold mot kvinner og på hvilken måte en god alkoholpolitikk også er en feministisk sak. Det må imidlertid jobbes mer for å få representanter fra kvinnebevegelsen med på å arbeide for alkoholpolitiske virkemidler er en del av arbeidet for å fremme kvinners rettigheter og likestilling.

HOLDE ALKOHOLINDUSTRIEN ANSVARLIG

IOGT International har også arbeidet for å holde alkoholindustrien ansvarlig. IOGT i Norge har vært en av organisasjonene bak bigalcohol.exposed, som har som mål å synliggjøre industriens uetiske sider, blant annet når det gjelder markedsføring mot barn. Et forsøk på å få Everton til å gå bort fra å ha ølmerket Chang på sine drakter ble mindre

vellykket, men flere større aviser, som Aftenposten, dekket kampanjen.

Med godt over hundre medlemsorganisasjoner kan man ikke treffe alle i løpet av en periode, men det er blitt holdt flere workshops hvor den store forebyggingskonferansen i Sri Lanka i 2016 var den største. I neste periode ønsker man bedre å kommunisere ut suksesshistoriene som finnes i medlemsorganisasjonene. En annen plattform for å få frem de positive historiene er kampanjen "Drink Revolution". Kampanjen har som mål å gjøre alkoholfrie valg mer attraktive og knuse myter om fordelene ved å drikke alkohol. I forbindelse med denne kampanjen har man også utviklet en drinkebok hvor du finner noen av oppskriftene i dette nummeret av Aksent.

NAVNET EN UTFORDRING

IOGT får mange positive tilbakemeldinger på måten man kommuniserer på. De peker imidlertid på navnet som en utfordring, både at det er fire bokstaver som ikke er enkelt å huske og bygge kjennskap rundt, og at det bringer frem assosiasjoner til godtemplarer som ikke er enkelt å forklare. Opprinnelig lå det forslag til kongressen om å skifte navn til Epic International. Siden dette også er navnet til et spillingselskap valgte styret å trekke dette forslaget tilbake. Flere av de store organisasjonene, som IOGT-NTO og IOGT i Norge, har imidlertid signalisert at de er positive til et skifte av navn, og det kommer til å bli arbeidet videre med dette i neste periode.

SKJENKEKONTROLLEN 2017:

FORTSATT BEHOV FOR OPPRYDNING

JUVENTE har kontrollert om dagligvarebutikker og vinmonopol selger alkohol til mindreårige. I årets rapport kommer det fram at over en av fire butikker solgte alkohol til mindreårige.

TEKST: JUVENTE

Gjennom 2017 har Juventes kampanje Skjenkekontrollen gjort kjøpsforsøk i butikker over hele landet. I 26 % av butikkene kunne den mindreårige kontrolløren forlate butikken med alkohol.

- Kontrollene våre viser at man ikke klarer å overholde det systemet som burde vært enklest å kontrollere, nemlig det salget som skjer gjennom lovlige kanaler. Å spørre om legitimasjon høres lett ut, men det likevel gjøres for sjelden, sier Øyvind Kind Robertsen, leder i Juvente.

Juvente har drevet kampanjen Skjenkekontrollen siden 2007 for å avdekke salg av alkohol til mindreårige i butikker og vinmonopol. I løpet av 2017 har mindreårige fra Juvente testet 972 butikker i til sammen 1240 forsøk. 26 prosent av butikkene som ble testet, solgte alkohol til mindreårige ved ett eller flere forsøk. Tallene viser en svak nedgang fra 30 prosent i 2016.

- Dette burde være det enkleste å få til når det gjelder mindreåriges tilgang til alkohol. Når man ikke klarer å ha

kontroll på dette salget, viser det at det er behov for nye tiltak som forhindrer tilgangen for mindreårige, sier Juvente-lederen.

KOMMUNALT ANSVAR

Det er et kommunalt ansvar å tildele og kontrollere salgs- og skjenkebevillinger - og å sanksjonere ved overtredelser. Imidlertid avdekkes sjelden salg av alkohol av de kommunale kontrollene, til tross for at det åpenbart skjer i stort omfang. Det mener Juvente-lederen handler om fokus, holdninger og at vurderingen er basert på skjønn.

- Av og til "avslører" butikkene kontrollene våre og tipser andre butikker i området. Det resulterer i at antall salg stuper, og beviser at det i stor grad handler om at fokuset må være til stede for at problemet skal bli tatt på stort nok alvor.

Han peker også på at aldersvurderingen i butikken baseres på de butikkansattes skjønn. For å unngå dette ber Juvente om legitimasjonsplikt for alle uavhengig av alder.

- Så lenge systemet er skjønnsbasert, vil det skje glipper. Dette handler om at alle må være villig til å ta en for laget for å hindre alkoholsalg til mindreårige.

REALISTISKE KONTROLLER

Ved kontrollene går en mindreårig inn i butikken, tar med seg alkoholholdig drikke og en annen dagligvare, for så å stille seg i kø for å betale i kassa.

- Ungdommene som deltar i Juventes kontroll gjør ingen forsøk på å framstå eldre enn de er, og det brukes ingen former for falsk legitimasjon eller andre aldersmarkører, forklarer Robertsen.

Hvis kontrollørene blir spurt om legitimasjon, svarer de "Nei, det har jeg ikke, kan jeg få kjøpe likevel?". Får de et ja, betaler de for varene og forsøket registreres som salg. Får de ikke kjøpt, forlater de butikken og forsøket registreres som ikke salg.

Hele rapporten fra Juventes landsdekkende kontroll finnes på www.skjenkekontrollen.no

DETTE ER SKJENKEKONTROLLEN

Skjenkekontrollen er Juventes litt hemmelige tjeneste. Gjennom Skjenkekontrollen-kampanjen avslører Juvente dårlige rutiner og lovbrudd ved alkoholsalg i butikker over hele landet. Målet med kampanjen er å redusere ungdomsfill ved å få kommunene til å skjerpe kontrollene av dagligvarebutikker.

Øyvind Kind Robertsen, leder i Juvente, mener det for sjeldent spørres om legitimasjon når ungdom forsøker å kjøpe alkohol.

STERK FYLLEKULTUR BLANT DANSKE UNGE

Det danske forskningsprosjektet "Youth, Drugs and Alcohol" (YODA) har fulgt danske ungdommer og deres drikkevaner i ti år fra de var 15 år i 2015.

FÅ SOM IKKE DRIKKER

Andelen ungdommer som ikke drikker i Danmark er svært liten sammenlignet med de fleste andre land. De som velger å ikke drikke svarer at det er vanskeligere for dem å få venner. Og selv om litt over 40 prosent av ungdommene har et "moderat stabilt" forbruk, er ungdoms-drikkingen svært fylleorientert, og har man et tidlig høyt forbruk holdes dette gjennom ungdomsårene og som ung voksen i 20-årene.

Forskerne har fulgt danske ungdommer i 10 år fra de var 15 år i 2005 til 25/26 i 2015. Den største gruppen er de moderat stabile, 6 prosent har et kronisk høyt alkoholforbruk, mens 42 prosent har en topp i forbruket rundt 18-årsalderen før det reduseres utover i 20-årene. Bare 11 prosent kalles "forsiktede alkoholforbrukere", hvorav mange av disse har en innvandrerbakgrunn eller har sterk motivasjon for skolearbeidet. De med det høyeste langvarige forbruket rapporterer også om lav skolemotivasjon helt fra 15 årsaldere, mens gruppen som har et høyt forbruk i 18-årsalderen kommer fra familier med relativt privilegert bakgrunn, enten med høye inntekter eller høyere utdanningsbakgrunn. De gruppene som drikker mest eksperimenterer også mest med hasj.

ULIKE MOTIVER

Unge voksne kan ha ulike motiver for å drikke alkohol. Tidligere undersøkelser viser at unge som drikker for å redusere negative følelser, og til en viss grad også unge som drikker for å forsterke positive følelser drikker mer og opplever oftere alkoholrelaterte problemer enn unge som drikker ut fra sosiale motiver. I den danske undersøkelsen er, som i de fleste andre undersøkelser, det fremste motivet sosialt. 70 prosent av de unge voksne har drukket alkohol for å føle seg sosial, mens en like stor gruppe drikker fordi det gir en behagelig følelse og 66 prosent drikker fordi de vil bli full. Menn oppgir oftere fordi de vil være fulle, og fordi det gir dem en behagelig følelse.

NEGATIVE KONSEKVENSER AV HASJBRUK

Undersøkelsen har også sett på bruk av hasj. De fleste som har prøvd har lite erfaringer med det. De debuterer når de er rundt 18-19 år, og røyker et par ganger og som 25-26-åringer er det meget få som fortsatt bruker stoffet. En mindre gruppe, som debuterer tidlig har imidlertid en omfattende bruk som sannsynligvis også gir problemer. De bruker ofte hasj for å lindre smerter eller psykisk ubehag, og en stor andel har ønsket å skjære ned på sitt forbruk. Negative konsekvenser av typen initiativløshet og problemer med å komme på skolen eller i arbeid rapporteres det imidlertid også om i gruppen med et moderat hasjbruk.

FORELDRENE SINE REGLER PÅVIRKER

Fyllekulturen er sterk i Danmark, men som i Norge har foreldre påvirkning på ungdoms drikking. Prosjektet har undersøkt foreldrenes holdninger, og hvilke regler de har for sine barns alkoholbruk. Undersøkelsen viser at unge som har strenge regler for hvor mye de har lov å drikke i 2005 fylledrikker mindre enn unge med lempelige regler også i årene etter. Riktignok øker også unge med strenge regler sin drikking gradvis, særlig opp mot 18-årsalderen, men fortsatt ligger de under de andres forbruksnivåer. Forskerne mener at foreldre som har lykket med å begrense binge-drikkingen til barna også er karakterisert av en generell tiltro til oppdragelse, altså ikke bare når det gjelder alkohol, men også andre livsområder.

Undersøkelsen viser flere ganger til det sterke drikkepresset som finnes i Danmark, og hvor mye dette er relatert til fyll. I høyrisikogruppen som har tidlig både alkohol og røyk/hasj-bruk er det signifikant høyere nivåer av NEET (forkortelse for hverken å være i utdanning eller jobb), innleggelses og registrert kriminalitet i perioden 16 til 24 år. Et unntak her er menn fra de mest ressurssterke familier.

Likevel fortsetter flertallet av våre politikere og UNE å hevde at Afghanistan er et trygt land å returnere folk til. Dette til tross for at et utall av uavhengige undersøkelser de siste årene har kommet frem til det motsatte. Likevel velger de kun å lytte til personer som forskjøner virkeligheten, slik at den sammenfaller med det regjeringen (les Frp) og UNE ønsker.

AFGHANSKE LIV LIKE MYE VERDT

Hvorfor sier norske politifolk at de ikke tør å forlate flyet på flyplassen i "trygge" Kabul, når de eskorterer afghanere tilbake? Kan det da være så trygt som våre myndigheter hevder? Bør ikke afghanske liv være like mye verdt som norske politifolks liv? Når vi i tillegg vet at alle afghanere som har vært i kontakt med vestlige land og folk, blir sett på som forrædere i landet av Taliban og al-Qaida og fortjener å bli drept, så sier det seg selv at bare det å ha oppholdt seg for eks. i Norge, er det samme som ha en dødsdom hengende over seg i Afghanistan. Særlig de som har oppholdt seg i land (les Norge) som har vært med og kriget i landet, står øverst på dødslistene til disse terrorgruppene.

MÅ FÅ LEVE ET ANSTENDIG LIV HER

Hvorfor tror dere hundrevis av mindreårige afghanske flyktninger har rømt fra Norge til Sør-Europa av frykt for å bli sendt tilbake? Her velger de heller å leve et usselt liv på gata og i slummen enn å bli sendt tilbake til sitt fødeland og en evig dødsdom. Er det virkelig noen her "på vår grønne gren" som ikke tror at disse frykter for livet sitt om de sendes tilbake? Ja, selv i det myndighetene kaller "trygge" Kabul, eksploderer det

SKAMMENS NORGE

Nå er det endelig bekreftet, det en skulle tro at våre myndigheter for lengst hadde fått med seg: Afghanistan har aldri før vært et mer utrygt land å bo i enn det er nå. Dette slår nemlig en stor amerikansk undersøkelse fast.

bomber opptil flere ganger i uken. Dette er kunnskap som våre myndigheter og UNE skal ha kjennskap til, men som de altså velger å se bort fra i iveren etter å kunne skryte av å ha Europas strengeste asyl- og innvandringspolitikk. En må gjerne ha ulikt syn på hvor mange flyktninger vi bør ta imot til Norge. Det er ikke det dette innlegget dreier seg om. Men, når de først er kommet hit, så må all mulig informasjon om trygghets-situasjonen i Afghanistan være nøye vurdert og legges avgjørende vekt på, før noen i det hele tatt kan returneres. Slik situasjonen er i landet i dag, kan jeg ikke skjønne annet enn at Afghanistan må være et av de farligste landene å returnere mennesker til, og noe som dermed også må være i strid med internasjonale menneskerettigheter. Alle som er sendt tilbake til dette landet eller har rømt fra Norge, må derfor gis muligheten til å komme tilbake og få leve et anstendig liv her. Noe annet synes jeg er hjerterått!

MÅTTE LEVE PÅ GATEN

I 2017 så jeg en dansk dokumentar om to afghanske brødre på 17 og 19 år som ble tvangs sendt tilbake til Kabul. De fleste som blir returnert hit, er opprinnelig ikke fra byen, og må derfor dra til sin opprinnelige provins for å kunne få egne identifikasjonspapirer. Uten disse papirene er de absolutt "ingenting" i landet. Disse provinsene er ofte infiltrert av Taliban eller al-Qaida og er svært farlige å bevege seg i, spesielt for returnerte flyktninger. Disse to barna tok likevel sjansen og dro til sin hjemprovins. Både her og i Kabul måtte de leve på gaten sammen med byenes narkomane, siden de ikke hadde noen

andre steder å bo. Blant disse var det også angivere som tydeligvis gjorde alt for å få penger til stoff. Mens den eldste gutten gikk for å prøve å ordne med papirene, ble den yngste kidnappet. Etter at han hadde lett etter sin yngre bror i flere måneder, fikk han gjennom ulike kontakter vite hvor broren var, bare for så å få konstatert at han var henrettet i en bunkers. Etter dette rømte den eldste gutten til Irak, for å slippe å bli "den neste på lista". Det er altså denne virkeligheten våre myndigheter returnerer unge flotte medmennesker til. Jeg fylles av en uendelig skamfølelse på vegne av det norske folk, når jeg ser våre myndigheters framferd. Forstår dere nå hvorfor jeg bruker den overskriften jeg har brukt?

KONTAKTET DE POLITISKE PARTIENE

Disse opplysningene samt en god del flere vurderinger og krav, til sammen 3,5 sider, har jeg sendt til alle politiske partier på Stortinget. 8 av 9 partier har sendt meg flere svar e-poster med takk for mitt engasjement og viktige opplysninger, som flere valgte å sende over til programkomiteen. Ja, jeg regner med at dere selv gjetter hvilket parti som ikke har respondert verken på dette brevet eller på brevene om alkoholpolitikk, som jeg har sendt tidligere. Men, Frp skal nok fortsatt bli konfrontert på disse områdene.

*Kurt Rikardsen
Medlem i IOGT Bodo*

Promenaden AS

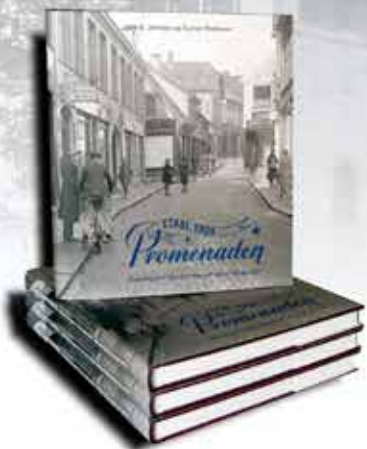
Promenaden AS ble etablert i 1909 og drev restaurant i Kirkegaten 20 i Stavanger.

Restaurantdriften opphørte i åttiårene, men selskapet fortsatte virksomheten som eiendomsselskap.

Promenaden AS eier tre forretningsbygg i Stavanger sentrum. Disse leies ut til butikker og kontorer.

En betydelig andel av overskuddet deles årlig ut til organisasjoner og institusjoner som arbeider mot rus, særlig blant ungdom.

Selskapet har gitt ut flere bøker om avholdsbevegelsens virksomhet i Stavanger.

Selskapets medarbeidere i restaurantlokalet tidlig på nittenhundretallet

FOTO: Hilde Lillejord

IOGT-LEDEREN //

IOGT'S MANGE FOTAVTRYKK

Nils Johan Garnes //
Leder i IOGT Norge

Me skal vere veldig stolte over kor mange ulike typer fotavtrykk me til saman lagar i IOGT! Den seiste månaden har eg vore heldig å fått oppleve mange av aktivitetane våre, og er utruleg glad for å vere ein del av alt det som skjer i IOGT.

I skrivande stund sit eg på Kværnstua utanfor Sandefjord og høyrer bølgene rulle rytmisk inn på stranda. Kværnstua er IOGT sin campingplass, og er ein av mange fotavtrykk IOGT lagar i samfunnet vårt. For meg representerer Kværnstua ein viktig funksjon IOGT både har hatt og framleis har for mange; å vere ein møteplass og sosial arena for både medlemmer og andre som har lyst å delta i vårt fellesskap.

BESØKT SAMMEN-SENTER

Sammen-senteret vårt i Laksevåg i Bergen er ein annan plass eg har fått besøke denne månaden. Der møtes folk med ulik bakgrunn for å lage mat og ete saman, få støtte og omsorg, og det gir mening for veldig mange å vere ein del av senteret vårt der i Laksevåg. Sammen-senteret er ein del av huset til IOGT i Bergen, og Sammen-senteret fyller hus og bakgård med folk, aktivitetar og relevans for utrolig mange.

Ein annan IOGT aktivitet eg har vore med på den seiste månaden er å jobbe saman med vår nye politiske rådgjevar. Me har møtt Stortingsrepresentantar for å presentere kva som er viktig for IOGT for den nye Folkehelsemeldinga som skal komme, og viser i slike møter at IOGT er relevant og har ein viktig politisk bodskap. Vårt politiske bodskap

strekker seg også til Norden og Europa, og den seiste månaden har eg fått møtt både systerorganisasjonen vår IOGT NTO i Sverige, samt representert IOGT på årsmøtet til den europeiske paraplyen European Alcohol Policy Alliance, der me er medlemmar.

MØTES PÅ ÅSANE

Skulen vår Åsane Folkehøgskole er eit anna IOGT-fotavtrykk eg har fått oppleve, saman med over 100 andre frå IOGT. Ikkje berre fekk eg møte tilsette og diskutere korleis me kan jobbe endå betre saman, men også vere ein del av alle oss som deltok på inspirasjonskonferansen vår i starten av juni. Der deltok medlemmar frå IOGT avdelingar lokalt, formidlarar frå INTRO prosjektet vårt var der, fleire av leiarane i Enesteående Familier deltok aktivt, frivillige frå fleire av Sammen-sentra våre var der og så klart var både fleire tilsette og medlemmar av Sentralstyret på plass. Alle oss møttes altså på skulen vår på Åsane til tre dagar med påfyll, diskusjon, erfaringsutveksling og gode samtaler under smakfulle måltid.

MÅ BYGGE FELLESSKAP

Alle desse ulike fotavtrykka kan også skape utfordringar, blant anna ein risiko for å bli stykkevis og delt i staden for fullt og helt. Heldigvis opplever eg at

me er på god veg til å bli ein meir samla organisasjon som framstår som byggeklossar i ei total pakke som er solid og mangfaldig. Noko av det som gjer oss heilhetlig er visuelt og konkret, til dømes å bruke same logo og visuelt uttrykk og alltid ha med namnet IOGT i aktivitetane me har. Men det handlar også om forståinga av at IOGT er meir enn akkurat den eine aktiviteten ein deltek i på eit gitt tidspunkt, og at den eine aktiviteten bidrar til å gi IOGT ein meningsfull, viktig og variert profil.

INSPIRERENDE KONFERANSE

Denne forståinga trur eg inspirasjonskonferansen bidrog til for mange av oss. Eg veit at konferansen gav stor inspirasjon ikkje berre for meg, men for veldig mange av dei eg snakka med i løpet av helga. Det som kanskje inspirerte meg mest var nettopp korleis det blir tydelig at me saman viser at IOGT har så mange ulike uttrykk og jobbar på så mange ulike måtar, og samstundes passar dette godt inn i vårt samfunnsopdrag og utfyller organisasjonen heller enn å sprike i parallelle verkelegheiter og spor.

Alkoholindustrien utnytter Brexit

For to år siden stemte britene for å melde Storbritannia ut av den europeiske union. Nå er forhandlingene i full gang, og deadline er satt til mars 2009. Det er mye som står på spill, blant annet er det 759 avtaler med 168 land som i prinsippet må reforhandles. Dette påvirker også det alkoholpolitiske området. Eksporten av f.eks skotsk whisky er verdt 4,4 milliarder pund i året. Og både grupper som arbeider for folkehelsen og alkoholindustrien har stilt krav til forhandlingene som pågår. Dette gir en god anledning til å gå industriens strategier nærmere i sømmene, noe London-baserte Institute for Alcohol Studies (IAS) har gjort.

IAS peker på tre områder hvor industriens agenda er spesielt alarmerende.

- Forsøk på å redusere reguleringer, f.eks hindre merking av alkoholholdige varer, og redusere avgifter.
- Forsøke å øke industriens påvirkning på politikken gjennom å foreslå etablering av rådgivende grupper hvor også industrien skal delta. I tillegg har britiske selskaper sammen med selskaper i Australia og New Zealand begynt å arbeide med egne forslag for hvordan handelsavtalene skal se ut. På den måten søker de å utvide mangel på administrativ kapasitet hos myndighetene.
- Forsøk på å øke tilgangen til markeder i sør hvor det fortsatt er muligheter for vekst i forbruket.

IAS konkluderer med at vi fortsatt er tidlig i Brexit-prosessen, men at det er en fare for at resultatene kan bli færre reguleringer på handelen med alkohol og at den største helsebyrden av dette vil ramme de landene som Storbritannia handler med.

Redusert alkoholforbruk øker levealderen

De som reduserer alkoholkonsumet sitt, kan øke sannsynligheten for å leve lenger og samtidig redusere risikoen for mange typer hjerte- og karsykdommer. Det viser en internasjonal befolkningsundersøkelse Folkehelseinstituttet har bidratt til. I undersøkelsen ble 600 000 mennesker i 19 land spurt om egen helse og alkoholkonsum. Analysene viste at det å drikke mer enn 100 gram alkohol per uke (5-6 glass vin) kunne knyttes til kortere forventet levetid. Studien omfattet kun personer som drikker alkohol, ikke de som er avholds.

Seniorforsker Randi Selmer ved Folkehelseinstituttet er medforfatter av artikkelen. Hun mener studien klart støtter en reduksjon av anbefalte grenser for alkoholinntak i mange land verden over. Helsedirektoratets anbefaling for nordmenn har ingen generell maksimumsgrense.

Forskerne så også på sammenhengen mellom alkoholkonsum og forskjellige type hjerte- og karsykdommer. Høyere alkoholkonsum var assosiert med høyere risiko for hjerneslag, hjertesvikt, dødelig sykdom ved høyt blodtrykk (hypertensiv sykdom), og dødelige utposninger på hovedpulsåren (aorta aneurismer). For disse tilstandene var det ingen klare maksimumsgrenser for når lavere alkoholkonsum ikke lenger var assosiert med lavere sykdomsrisiko. Derimot var økt alkoholkonsum assosiert med en noe lavere risiko for ikke-dødelige hjerteinfarkt.

Kilde: <https://www.fhi.no/nyheter/2018/lavt-alkoholkonsum-knyttes-til-hoyere-levealder/>

250 millioner til vin

EU støtter vin-sektoren i Europa med 250 millioner euro i året. – EU har mistet kontrollen over sin støtte til vin, sier generalsekretær Mariann Skar i Eurocare. De publiserte nylig en rapport om subsidiene EU gir under EUs Common Agricultural Policy.

Målet med politikken har vært å støtte bøndene og sikre en bærekraft utvikling på landsbygda, men resultatet har blitt overproduksjon for vin som det ikke er etterspørsel for. Nå ønsker EU å fjerne vinsjøene gjennom å øke eksporten til land utenfor AU. Så langt har dette ikke vært noen stor suksess. Eurocare mener at programmet for å fremme vin har mislyktes i å øke konkurransen, i stedet blir det rapportert misbruk av subsidier over hele Europa.

Eurocare anbefaler at i evaluering av prosjekter må folkehelse-perspektivene også tas med. Ingen støtte bør gis til markedsføring som eksponerer unge til alkoholreklame, særlig gjennom sosiale medier. Vin, som et produkt med store helse- og miljørisiko bør ikke bli sett på som et prioritert produkt i EU jordbruksprogram.

Liten forbruksøkning i Finland

Finland liberaliserte deler av sin alkoholpolitikk tidligere i år. Nå kan øl med styrke på opp til 5,5 prosent kjøpes i dagligvareforretninger mot 4,7 tidligere og som det er i Norge. Som et resultat av dette sank det finske vinmonopolet – Alko – sitt salg med 8 prosent sammenlignet med januar 2017.

Om det kommer til å medføre et høyere forbruk er det imidlertid for tidlig å si, selv om salget de første månedene av 2018 ser ut til å ha gått noe opp. Alkoholforsker Pia Mäkelä på det finske Folkehelseinstituttet (THI) peker på at selv om sterkøl og andre sterkere alkoholholdige varer nå er å få kjøpt i dagligvarehandelen har dette ikke ført til noen stor prisnedgang.

De første månedene av 2018 har salget økt litt med 0.7 prosent i liter ren alkohol. Dette har blitt tolket som om de nye alkohollovene har drevet forbruket mer i retning av sterkere drikkevarer. Mäkelä mener imidlertid at man trenger mer tid og se hvor prisene legger seg før man kan trekke noen endelige konklusjoner. Statistikken viser også at salg av long drinks økte sterkt med 48 prosent fra i fjor. Dette har vært den mest markedsførte alkoholholdige produktet gjennom reformprosessen.

Kilde: Helsinki Times

KONTAKT IOGT:

Henvendelser vedrørende medlemskap, adresse-endringer mv. sendes til adressen over, eller på telefon til 23 21 45 80.

ØNSKER DU EN MER ANSVARLIG RUSPOLITIKK I DIN KOMMUNE?

Bli frivillig i IOGTs nye nettverk som tar kampen for tryggere og mer solidariske lokalsamfunn for barn og voksne.

Høyt alkoholforbruk fører til store menneskelige lidelser og utgifter for samfunnet. Derfor jobber vi i IOGT for en mer solidarisk og ansvarlig ruspolitikk. Målet er at alle skal kunne leve trygge, frie og gode liv uten at rus ødelegger for dette.

Kommunene har stort handlingsrom til å fastsette alkoholpolitikken lokalt. Vi ønsker derfor å påvirke innbyggerne og lokalpolitikkerne til å sette trygghet og velferd først. Derfor jobber vi for:

- Høye salgs- og skjenkeavgifter
- Begrensninger av åpningstider for skjenkesteder
- Bedre kontroll av utsalgssteder
- Flere rusfrie arenaer

For å lykkes i arbeidet trenger vi din hjelp! Det er du som vet best hvor "skoen trykker" i din kommune og som kjenner de lokale forholdene.

IOGT arrangerer møter med lokalpolitikere, alkoholpolitiske møter, standsaktivitet, fagseminarer og informasjonsarbeid for å øke bevisstheten om hva som skal til for bygge et trygt lokalsamfunn.

Som frivillig kan du delta i dette arbeidet i din kommune. Du vil også få anledning til å:

- Delta på nasjonale samlinger med andre frivillige i regi av IOGT
- Lære mer om lokalpolitisk påvirkningsarbeid
- Bidra til et tryggere lokalsamfunn i din kommune

Høres dette interessant ut? Ta kontakt med Malin Lenita Vik, politisk rådgiver i IOGT: malin.lenita.vik@iogt.no

